

Lapszemle.

(Külföldi szakfolyóiratokból vett közlemények.)

Lapunk jelen füzetétől kezdve a fennebbi czim alatt új rovatot nyitunk, melynek keretében szándékunk a külföldi szakfolyóiratok közleményeiből egyes rövidebb ismertetéseket összefoglalva adni.

(B.) „A Forstwissenschaftliches Zentralblatt“-ból. A német birodalmi törvényszék büntető tanácsa 1881. évi május 15-én azon ítéletet hozta, hogy az erdészeti és vadászati tisztviselőknek hivatásuk teljesítése alkalmával való ellenszegülés megtorlására a büntető törvény 117. §-a szerint kiszabott súlyosabb büntetés nem csak akkor alkalmazandó, midőn a tény az erdőben, vagy az abból való közvetlen kiüldözés esetében követtetik el, hanem az ellenszegülés minden eseteire, történjék az illető tisztviselőnek helyi vagy dologi illetékességgel teljesítendő hivatalos működése az erdőben vagy azon kívül. *)

A törbe fogott vadnak eltulajdonítása jogtalan vadászati gyakorlatnak tekintendő.

Azon erdész, ki az állam által lakása fütésére adott illetményfát eladja, hűtlenséget követ el.

(B.) A tölgyvetések védelme timárcserrel. Az „Allg. Forst- und Jagdzeitung“, a francia „Siceté d'acclimation“ évkönyve után azt közli, hogy egy Muratel nevű ur, ki az elvetett tölgymakkot 1 dm. vastagon földdel letakarta s erre 5 cm. vastagon cserkéreg hulladékot tett, ezen vetését az egerek semmit se bántották, míg annak, melyet csak földdel takart le, háromnegyed részét elpusztították. Most pedig e tapasztalat alapján akként jár, hogy a makkot ülteti s a lyukba tett makkra egy marék timárcsert tesz, melynek hektoliterét fél frankon vásárolja, s mely a mellett, hogy az egereket elűzi, még jó tápanyagot is ad a kikelő csemetének.

(B.) A „Wiener Landwirthschaftliche Zeitung“-ból. A májusi fagyok híradói. A francia földmivelők társulatát és a növényhonosító társulatot több ország gazdái arról értesítik, miszerint számos megfigyelés tagadhatlan bizonyítékot szolgáltatna az iránt, hogy a márcziushavi ködök összefüggésben vannak a májusi fagyokkal. Lefevre ezredes 40 év óta, Milet C. pedig 18 év óta márczius minden ködös napját feljegyezték, s hogy a hónap ugyanazon szakára májusban is mindig dér volt, s hogy ez májusunak vagy ugyanazon számu napjára esett vagy

*) A magyar büntetőtörvény 165. §-a 3 évig terjedhető börtönnel bünteti azt, ki valamely hatóság közegét a törvény vagy hatóság meghagyásának végrehajtásában akadályozza.

egy nappal előbb vagy később. Ha ez a megfigyelés alapos és csak felében teljesül is be, reánk erdészekre sem leendő alárendelt jelentőségű előre való számítást tehetni a májusi időjárásra. Ajánljuk azért szaktársainknak, hogy már a folyó évi márciusban minél számszerűbben megfigyelni és feljegyezni sziveskedjenek a ködös napokat s azt is, hogy ezeknek megfelelően volt-e május hónapban dér; az észlelek eredményét pedig kérjük annak idején velünk közölni.

(B.) Az osztrák erdészeti kísérletek közleményének II-ik kötete megjelent, s a miént a kiadó tudatja, a közleményeknek az eddigi alakban való folytatása megszűnt. A bécsi kísérleti állomás költségvetése megkevesbítettett s a rendes kiadások rovatából a rendkívüliek közé tételt.

(B.) „A Revue des eaux et forêts“ f. évi január havi első füzete egyik közleménye a polyporus ignarius közönséges champignon gombáról szól, mely mint állítja, a tölgyek alatt általában előfordul és találhatni, még a szilva, barack, cseresznye, alma és körtefák alatt is.

A „Wiener Illustrierte Gartenzeitung“ 1881. 10-ik füzetének 439. lapján az angol „The Garden“ című szaklapból néhány közleményt hoz a coniferák szaporításáról. Eszerint sok tűlevelű fát lehet dugványokból eredménytelennel tenyészteni, így a Thuja, Chamaecyparis, Cupressus, Juniperus, Cryptomeria, Taxus fajokból. Az Araucariák oldalhajtásaiból nyert dugványok azonban nehezen gyökereznek meg. A dugványok metszése legjobb eredménytelennel augusztus végén és szeptember elején eszközölhető, czélszerű őket 10—15 centiméter hosszúra készíteni és $2\frac{1}{2}$ —5 centiméternyire ültetendők egy agyagból, tőzgeből és homokból egyenlő részekben készült vegyülekbe, a mely vegyülék $\frac{3}{5}$ centiméternyire homokkal hintetendő be. A cserepek aztán egy kevés talajmelegséget tartalmazó hideg szekrénybe helyezendők és minden reggel szorgosan szellőztetnek, máskor azonban befedve tartandók. Az oltás minden fajokról alkalmazható, de hogy eredménye legyen, a legnagyobb gondozással kell történnie, az alanyhoz mindig lehetőleg közel rokon oltóág választandó. *Rémán József.*

(H.) El lehet-e a bükkmakkot homokban tartani? E kérdés felett igen élénk vita folyt le a „Tharander forstliches Jahrbuch“ közelebbi füzeteiben, melyet végül a folyóirat szerkesztője Dr. Iudeich igenlőleg oldott meg. Az eljárás ezen eltartási mód szerint röviden a következő. Az összegyűjtött makk szedés után agyaggal kivert szérűre (például egy csűr felületére) terített ki; naponként gondosan átlapátoltatják, mindaddig, míg a tömeg egyenletesen kiszikkad s egyuttal a gaz és üres szemek is eltávolíttatnak. Szikkadás után, közönségesen deczember közepe felé, a makkból körülbelül 7 cm. vastag réteg terített ki, lehető egyenletesen a szérűre, s erre

körülbelül 5 cm. vastagságban frissen ásott föld vagy — a mi sokkal jobb — nyirkos homokréteg adatik, mire megint egy réteg makk, egy réteg homok stb. következik. Ha az így eltett bükkmakk tavasz felé koronként megvizsgálatik s átmelegedés vagy csirázás észlelése esetében átlapátoltatik, teljesen épen tartható el tavaszig; nem csak csirázó képességét tartja meg, de kinézése is olyan, mint a fűről frissen hullotté. Száraz homokot, almot vagy szalmát használni takaróul azért nem volna czélszerű, mert a bükkmakknak főleg a kiszáradás árt. Kiszáradt bükkmakk, ha nem is veszi el csirázó képességét, rendszeren igen későn, csak júliusban vagy augusztusban kel ki s a fiatal csemeték ősz végéig nem erősödhetnek meg.

(D.) *The Journal of forestry and Estate Management.* Erdészeti és Gazdászati folyóirat. (London, 1882. január és februári füzetéből.) Smith Wm. Baxter. A parlagok befásítása. Különösen a skót parlagok befásításának jövedelmezőségét tárgyalja, s bizonyítja, hogy ott különösen a fenyők hoznak hosszabb forda mellett szép jövedelmet. — Hyperborean. Árt-e a röpkeny a fákknak. Repton állításával szemben azt állítja, hogy a repkeny (*Hedera Helix*) kártékony. Ezen állításának bizonyítására példákat hoz fel. Szerző walesi erdőmester korában tapasztalván, hogy a repkeny által bevont fák sinylődnék — elrendelte azok megtisztítását. Ezen művelet után néhány évvel tapasztalta, hogy a repkenytől megtisztított fák zöldebbek lettek s mintegy „örömüket fejezték ki szük feszült öltözetüktől való megszabadításuk felett“. A repkeny különösen az által hat kártékonyan, hogy a fát környező talajból s légkörből a tápot elvonja. A *Hydrangea hortensis* és a *Fuchsia Riccartonii*. Ezen fásnövényeket diszfákul ajánlja parkokban.

Jövedelmező ültetvény. Szerző által látott legjövödelmezőbb ültetvény Kent tartományban fekszik. Ez kötött mésztalajon álló fiatal vadgesztenye erdő, mely a legjobb komlókarókat szolgáltatja, mert szilárdabb mint a tölgy. (Angliában? Ref.) A legjobb komlókarónak alkalmas vadgesztenye alfa a vevők által kivágtatva 63 sterlinggel fizettetik acreként. Sussexben Cowdray Parkban van szintén vadgesztenyés, mely 80—90 a. l. magas fákból áll, de ez már nem annyira jövedelmező, mert a vadgesztenye nem jövedelmező épületfának, ugyanis értéke 40 éven túl kisebb mint a tölgyé. A komlókaró termelés czéljából az erdőtelepítésnél következő eljárást követték Tallant Ferenc tanácsára. A talaj az előbbi erdő maradványaitól: sziklaktól, kövektől megtisztítatik, a mi belekerül rod-onként 2 shillingbe (1 firt 20 kr). Novemberben 3 éves fákkal ültetik be a területet. Az ültető lyukak 3 a. l. mélyek s százanként 9 pennytől 1 shilling költségbe kerülnek. A csemeték 35—40 shillingbe kerülnek ezrenként. Egy acrere 4848 db használtatik fel. A csemeték ágai lemetesznek s 3 év múlva van az első vágatás. Az első évben

10 sterl. adatik acreként, 8 évvel később az alfáért 18 sterl. adatik. A 3-dik vágásnál pedig 30 sterlinget lehet kapni acreként. Az erdő bekerítendő s utakkal látandó el a védelem s a könnyebb kezelés végett. — Webster Agnus. A faszén használata. Eddig a faszénet tüzelésre, löporgyártásra, kerttrágyául, hagymák csomagolásánál használták. Használják még jelenleg belsőleg és külsőleg gyógyszerül. A lázaknál való antiseptikus tulajdonságáért használják a rosz vizek szűrésénél. 1 a. k. hüvelyk faszén 100 a. k. hüvelyk ammoniakot képes absorbeálni. Eldöglött állatok hullái ezzel büztelemtetnek. A csontszén a szín és szervi anyagokat roncsolja el, ezért a czukorgyártásnál használják. — A fekete fenyő gubacs darázsa. (*Adelges abietis*). Életviszonyát illetőleg ez igen érdekes állat. A fakadni kezdő rügyek alján található kora tavasszal a nőstényeket, melyek a rügyet megszurkálják s izgadják, miáltal létre hozzák az eléggé ismert „fenyő gubacsokat“, melyek ősszel a földre hullnak. A nőstény a petéket a szurások közelébe rakja, szám szerint 120—200, ezeket fonállal a fához erősíti s fátyolszerű burokkal befödi, azután eldöglök. A petéből kibuvó fiatalok a gubacson terjednek szét s azután ennek üregébe hatolnak be. Némelyek azt hitték eddig, hogy a peték a gubacsokba rakatnak, de ez nem áll, mert szerző megfigyelése szerint a peték a rügy aljába rakatnak. A fiatalok követik anyjuk példáját, de már csak 20—40 petét raknak. Az ebből kikelő fiatalok fü, moh vagy földgöngyök alatt telelnek át, mindaddig, míg tavasszal a meleg által fel nem élesztenek. Ellenük alig lehet védekezni. Fiatal fáknál a gubacsokat le lehet szedni s elégetni. Károsak az által, hogy a megtámadott fiatal fa elveszti leveleit s elhal. — *Mainedaring*. A *nonuptoni* tölgy. Ez 1851-ben égett le Brinfield Hill-en (Heferodshire tartományban) valami vándor gondatlanságából eredett tűzvész alkalmával. Törzsének hossza 70 a. l., átmérője 12 a. hüvelykkel a föld felett 14 a. l., 8 a. l. magasságban pedig kerülete 32 a. l. volt. Kora 1000—1100 évre becsültetett. Ez azon nevezetes tölgy, melyet kivágva a sydenhami üvegpalatóban akartak felállítani.

Épületfa termelés az Egyesült Államokban. A bérlő, illetve vállalkozó kap 160 acre földet. Az első évben 5 acret tartozik feltörni, a 2-dik évben tartozik 5 acret művelni és további 5 acret feltörni. A 3-dik évben tartozik fákkal beültetni az első 5 acret, a 2-dik 5 acret művelni s új 5 acret feltörni. A 4-dik évben a 2-dik 5 acret fákkal beültetni s így tovább, úgy hogy az utolsó határnapon 6700 fának kell lenni kiültetve. A 160 acre bére 14 dollár évenként. A vállalkozónak családosnak kell lenni, vagy 21 évvel korosabbnak, s kell hogy állampolgár legyen. Ha az illető ültetvény sáskák vagy más elemi csapás által tétetnék tönkre, a törvény értelmében a határidő meghosszabbítandó.

(V.) „Oest. Monatsch. für Forstw.“ Az alsó-ausztriai kereskedelmi és iparkamara az osztrák birodalmi erdészeti egyesülettel következőket közölte:

A bécsi butoripar egyik képviselője jelentésében többi közt megemlíti, hogy az osztrák butorgyártásnak nagy előnyére válnék, ha a nyárfajok tenyésztésére nagyobb figyelem fordítatnék, különösen azért, mert tapasztaltatott, hogy ezen fanemek butorbélésfa tekintetében a fenyők fölé helyezhetők.

Az asztalosipar Ausztria-Magyarországban, nevezetesen pedig Bécsben, a fejlettség azon fokán áll, hogy ezen ipar részéről említett célra alkalmas fanemek biztos s állandó fogyasztást találnának.

E közlemény fontossága illetékes körökben méltányoltatván, annival inkább kedvezően fogadtatott, mert az eddig csupán tüzelésre használt nyárfajoknak előnyösebb célokra leendő felhasználását s jobb értékesítését ezáltal biztosítva vélik. Az értékesítés keresztülvitelére nézve szükségesnek tartják, hogy nagyobb asztalos- s fakereskedő czégek, erdészeti folyóiratokban nyilatkozzanak aziránt, előreláthatólag mily mennyiség, minőség s méretekben kívánnák a kérdéses faanyag vásárlását? hogy ezen nyilatkozatok alapján az illető erdőgondnokságok az ügy érdemleges tárgyalására nézve a czégekkel összeköttetésbe léphessenek.

Vadászati tárcza.

Hiúz a Retyezát hegységben. Farkasvadászat Déva körül.

I.

A Retyezát csoport rengeteg erdőségeiben tanyázó vadállatok névsorából e század második fele óta nélkülözzük a hiúzt s vadászaink azt már jó ideje a „kihalt“ állatok cathoriába sorolják. A legutolsó hiúzt közelebről a Retyezáttól délkeletre eső Pareng egyik mellékcsucsán, ha jól tudom a Slevejen 1863-ban csapdával kerítették kézre, melynek bőre a zsili járás akkori szolgabirájának Kenderessy Farkasnak (ma központi pénztárnok Hunyadmegyében) került birtokába. A most élő nemzedék több hiúzról nem tud s csupán atyáink elbeszéléseiből ismeretes még egypár hiúzvadászat.